

Cercetările arheologice de la Ostrovu Mare km. 873

Porțile de Fier II

VASILE BORONEANȚ

Din cauza nivelului ridicat al cotelor apelor Dunării în vara anului 1980 la km 875 nu s-a putut lucra. Săpături s-au practicat numai la km 873 de la marginea satului și s-au efectuat de asemenea cercetări de teren în zona defrișată și de amenajare a zidului de pământ ce urmează să protejeze insula pe partea de vest, dinspre Iugoslavia.

La km 873 s-au trasat secțiunile 8, 9 și 10. Secțiunea 8 este orientată paralel cu malul, în continuarea secțiunii 6 de anul trecut, cu dimensiunile de $2 \times 3,60$ m. Secțiunea 9, cu dimensiunile 2×2 m, și 10, cu dimensiunile de 6×2 m, sînt perpendiculare pe Dunăre și pe secțiunea a 8-a, dincolo de drum, și au fost făcute cu scopul de a se verifica stratigrafia și întinderea stațiunii spre est, spre interiorul insulei.

Stratigrafic s-a observat existența a trei niveluri de locuire¹. În secțiunea 8-a, nivelul inferior se află deus peste un strat de nisip fluviatilo-eolian ce acoperă prundișul albiei vechi a Dunării. În toate cele trei niveluri s-au găsit aglomerări de pietre, dispuse în formă rectangulară sau circulară, care par a reprezenta contururi de locuințe. În preajma unora dintre acestea se află vetre de foc.

S-a putut face observația că în nivelul I lipsesc vetrele de foc cu gardină de piatră de formă rectangulară, fiind prezente numai locuințe și vetre de formă circulară sau chiar rectangulară, pavate cu pietre de rîu. În nivelul al doilea se află vetre de foc cu gardină de piatră, de formă rectangulară, amenajate în interiorul unor locuințe de tipul semibordeielor. În nivelul al treilea vetrele de foc au forme rectangulare, cu sau fără gardină de piatră sau numai cu pietre distanțate între ele, avînd formă rectangulară. În acest ultim nivel își face apariția și ceramica, o ceramică neagră în spărtură, arsă rudimentar, în a cărei compoziție se observă resturi vegetale. Această ceramică este în general corodată și afectată de repetatele infiltrații, ca urmare a variației anuale de nivel a apelor Dunării.

Caracterul industriei silexului și în general a pietrei, este diferit față de așezările aparținînd culturii Schela Cladovei — Lepenski Vir din

zona Cazanelor², în sensul că procentajul de unelte de silex este mai mare, iar între acestea apar unelte de tipul trapezelor. Numărul microgratoarelor (circulare unghiforme sau pe capăt de lamele) este mai mare decît în zona Cazanelor. Lamelele sînt neretușate, retușate denticulat sau fin. Relevăm numărul lor mare. Nu au luciu de uzură ca urmare a folosirii lor ca piese compuse

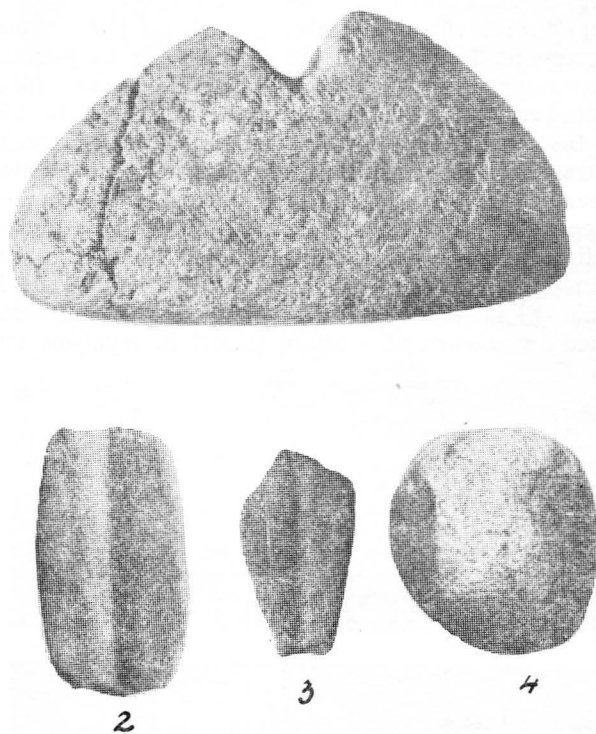

Fig. 1. Ostrovul Mare, km 873. 1 piatră șlefuită și cu ornamente geometrice utilizată foarte probabil ca nicovală; 2-3 bolovani care au servit la ascuțit și șlefuit unelte de os și corn; 4 bolovan care a folosit la pisat grăunțe și semințe.

(elemente de seceră etc.). Piesele à ecaille se mențin în număr mare atît printre piesele din silex cît mai ales printre cele din cuarțit și roci cuarțitice, dar și în rîndul uneltelor din cuarțit se observă unele diferențe față de zona defi-

¹ V. Boroneanț, G. Crăciunescu, I. Stingă, *Materiale*, 11, 1979, p. 17, 19; V. Boroneanț, *Drobeta*, 4, 1980, p. 27-42.

² V. Boroneanț, *Dacia N.S.*, 17, 1973, p. 5-40; Dragoslav Srejovic, *Lepenski vir*, Beograd, 1969; Dragoslav Srejovic, Zagorka Letica, *Vlasac I*, Beograd, 1978.

leului prin prezența în număr mai mare a așchilor cu talon și bulb, dar mai ales a unor piese care tipologic nu se deosebesc cu nimic de cele din paleoliticul cuarțitic. În industria cornului de cerb și a celor din colț de mistreț, relevăm numărul mai mic de unelte pe m².

Din punctul de vedere al manifestărilor de artă menționăm faptul că în nivelul I, la baza sa, s-a găsit un fragment dintr-o carapace de broască țestoasă pe a cărei parte interioară se află incizate linii și benzi de linii paralele, nehașurate, iar în nivelul al treilea un obiect din piatră, un șist verzui, bine șlefuit și lustruit. Acesta are formă tronconică aplatizată, cu o adâncitură de formă semicirculară în partea superioară a piesei. Este alterată, poate de foc sau de condițiile de zacere în strat, ori a îndelungatei folosiri. Credem că a servit drept nicovală pentru prelucrarea uneltelor din os, corn sau chiar de piatră de dimensiuni mai mici. Partea de bază pe care sta piesa în poziție normală — suprafața de așezare — este netedă și foarte bine lustruită spre a da stabilitate piesei atunci când era așezată pe o suprafață plană. Prezintă pe una din laturile aplatizate, în partea mijlocie, un ornament în rețea și din zigzag, iar în partea superioară spre vîrf, o bandă în semispirală nehașurată (fig. 1/1). Este posibil ca piesa să fi fost ornamentată și pe partea opusă, ornament care să fi dispărut în timp. Ornamentarea este foarte caracteristică culturii Schela Cladovei — Lepenski Vir și ne oferă posibilitatea de a paraleliza acest nivel cu descoperiri asemănătoare din etapa finală a acestei culturi găsindu-i analogii la Vlasac și la Lepenski Vir. Nu sîntem încă în măsură să emitem păreri în legătură cu

paralelizarea nivelurilor de locuire de la Ostrovu Mare cu cele din Defileul Dunării de pe ambele maluri ale fluviului³.

LES RECHERCHES ARCHÉOLOGIQUES D'OSTROVU MARE

(km. 873 — Portes de Fer II)

RÉSUMÉ

Les fouilles d'Ostrovu Mare, km 873, ont confirmé en 1980 la stratigraphie précisée au cours des années précédentes. D'autres habitations ont été dégagées dans les trois horizons explorés. En ce qui concerne l'horizon I, on a constaté l'absence des foyers à bordure de pierre; les seuls attestés sont ceux de forme circulaire ou rectangulaire, pavés de galets. Les foyers à bordure de pierre sont attestés dans les habitations à demi enfouies dans la terre de l'horizon II, cependant que l'horizon III comporte des foyers, avec ou sans bordure de pierre, de forme rectangulaire. Par ailleurs ce dernier horizon comporte aussi des fragments céramiques se rattachant au néolithique inférieur. Les outils de silex sont plus nombreux par rapport à ceux trouvés dans les habitats de la culture Schela Cladovei — Lepenski Vir de Cazanc. Parmi les documents archéologiques récupérés à l'occasion de ces fouilles l'on compte aussi quelques pièces à ornements. Notons en ce sens le fragment d'une carapace de tortue, dont l'intérieur est décoré de traits incisés et de bandes parallèles, ainsi qu'un fragment de roche verdâtre, polie et de forme tronconique — sorte d'enclume avec l'une des faces ornée de motifs zigzagants et de bandes à demi spirales.

EXPLICATION DE LA FIGURE

Fig. 1. Ostrovul Mare, km 873. 1 pierre polie et à ornements géométriques utilisée fort probablement comme enclume; 2—3 galets ayant servi à affiler et à polir des outils en os et en corne; 4 galets ayant fait office de meules à broyer des grains et des sémences.

³ *Ibidem.*